

PM nr 9 2025

Kompetenskrav i upphandling

- **Krav på validering av kompetens hos leverantörer vid upphandling av tjänster för avfallshämtning och drift av ÅVC**

23 oktober 2025

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning - bakgrund.....	3
1.1 Kompetenskrav inom avfallshantering	3
1.2 Branschvalideringsmodell.....	3
1.3 Erfarenheter från avfallsbranschen.....	5
1.4 Erfarenheter från andra branscher	5
2. Valideringsprocessen i korthet.....	6
3. Kompetenskrav vid upphandling	7
3.1 Kompetenskrav i Avfall Sveriges upphandlingsmallar	7
3.2 Kompetenskrav enligt valideringsmodellen	7
3.3 Kompetenskrav inom avfallshantering	8
3.4 Rekommenderade krav	8
4. Utvärdering av anbud	9
5. Läs mer	11
6. Om PM:et	11
Bilaga 1 Checklista för beställare – frågor att ta ställning till.....	12

1. Inledning - bakgrund

1.1 Kompetenskrav inom avfallshantering

Avfalls- och återvinningsbranschen förändras snabbt och behöver mer kompetens för att klara omställningen till ett mer resurseffektivt och cirkulärt samhälle.

För att branschen ska klara detta behöver yrkesrollerna bli tydligare och de kompetenser och färdigheter som krävs synliggöras, säkerställas och valideras.

Detta gäller oavsett om utförandet sker internt i egen regi eller genom upphandling av tjänster från en extern leverantör.

1.2 Branschvalideringsmodell

För avfallshantering och återvinning finns en nationellt förankrad, partsgemensamt framtagen och förvaltd branschvalideringsmodell. Arbetet initierades av de kommunala företagens arbetsgivarorganisation Sobona i samverkan med berörda fackföreningar och branschorganisationer inklusive Avfall Sverige. Modellen beskriver tydligt och kvalitetssäkrat vilket kunnande som krävs i olika yrkesroller och kan användas i alla delar av kompetensförsörjningskedjan, från insteg och praktik till kompetensutveckling av befintliga medarbetare. Valideringen kan leda till ett utfärdande av ett kvalifikationsbevis i form av ett kompetensintyg på valda delar eller ett helt yrkesbevis. Flertalet av kvalifikationerna är också inplacerade i SeQF – Sveriges Referensramverk för kvalifikationer¹.

Flera kommunala bolag och kommunalförbund arbetar med kompetensförsörjning genom validering av egen personal på återvinningscentraler och för avfallshämtare, läs mer i kapitel 1.3.

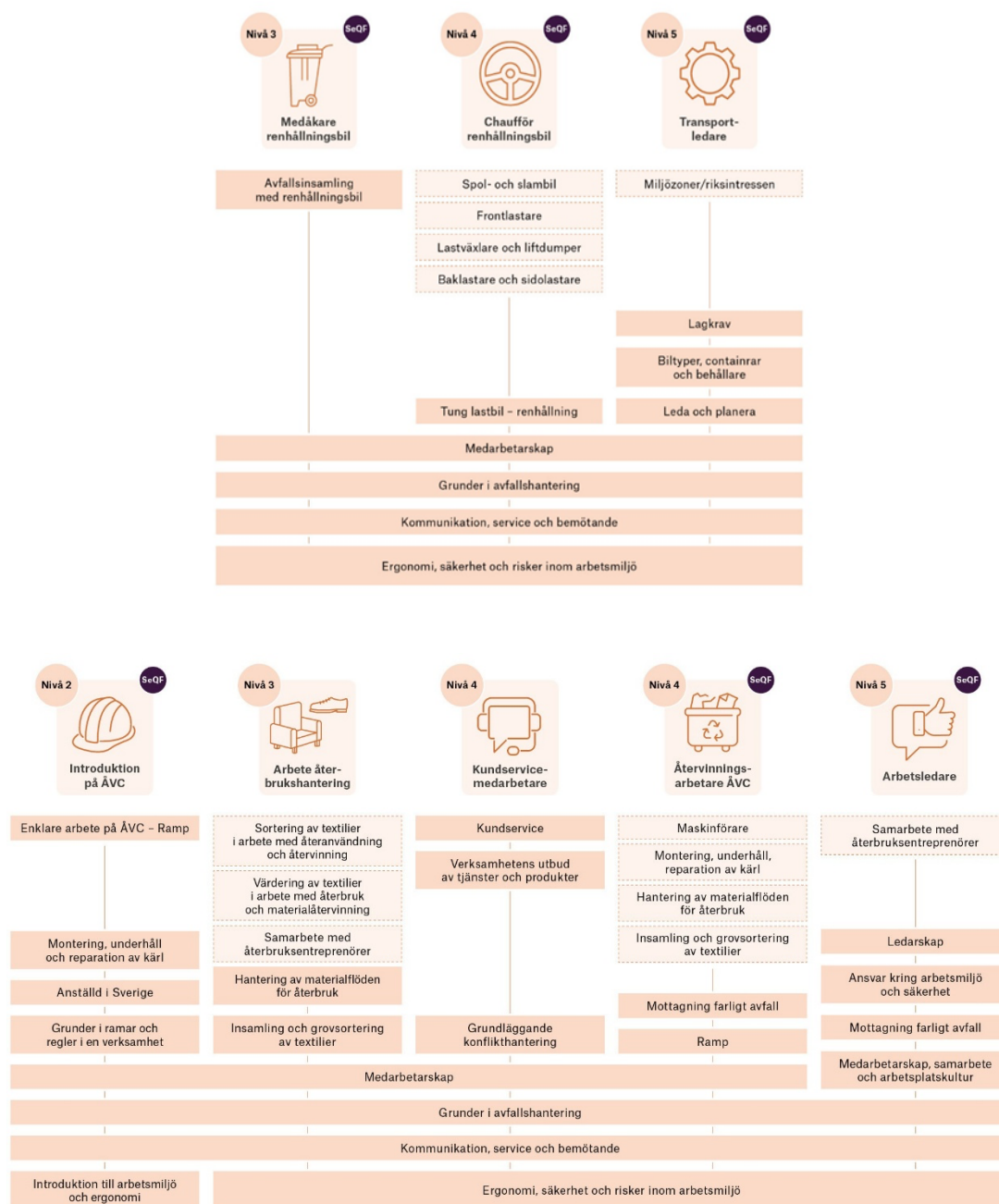
En stor del av den kommunala avfallshanteringen utförs dock av upphandlade entreprenörer. Det är rimligt att även kunna ställa krav på leverantören att personalen ska ha ett yrkesbevis i enlighet med branschvalideringsmodellen. Det skulle kunna göras genom att krav ställs på att den personal som leverantören tillhandahåller ska vara validerad inom viss tid från uppdragets start, det vill säga att validering kan ske under uppdragets genomförande.

I detta PM beskrivs förslag till hur ett sådant krav kan lyftas in vid upphandling och avspeglas i Avfall Sveriges mallar för upphandling av avfallshämtning respektive upphandling av drift av ÅVC.

De yrkesprofiler som främst ses som intressanta att validera är Arbetsledare, Chaufför renhållningsbil, Transportledare och Återvinningsarbetare på ÅVC.

¹ <https://www.myh.se/validering-och-seqf/seqf-sveriges-referensram-for-kvalifikationer>

Figur 1: Yrkesprofiler inom Avfall- och återvinningsbranschen

1.3 Erfarenheter från avfallsbranschen

Flera kommunala bolag och förbund har validerat eller är i gång med att validera sin personal enligt branschvalideringsmodellen. Här kan nämnas VafabMiljö, Renova, MittSverige Vatten i Sundsvall, Tekniska Verken i Kiruna, Norrtälje Vatten och avfall, MIVA VAKIN och NSR. Flera bolag befinner sig i ett planeringsskede för att starta validering. Mest omfattande har hittills varit VafabMiljö som validerat ca 40 ÅVC-medarbetare och två arbetsledare

Som första bolag i Sverige har Nacka Vatten och Avfall infört krav på validering och yrkesbevis i en upphandling. Genom att inkludera validering i upphandling av drift av återvinningscentraler säkerställer de att entreprenörer lever upp till branschens krav. I yrkesrollerna på återvinningscentralerna ingår ett stort säkerhetsfokus, medarbetarna ska förstå och ha koll på avfallshierarkin samt ha ett bra kundbemötande, med tanke på att kunderna inte alltid är så kunniga i frågor kring avfallshantering och återvinning. Eko-Service Skandinavien vann upphandlingen och utför nu tjänster på Nackas återvinningscentraler. Under ett års tid ska 18 av Eko-Services medarbetare få sina yrkeskunskaper validerade enligt Sobonas nationella yrkesprofiler:

- Återvinningsarbetare ÅVC
- Arbete inom återbrukshantering

1.4 Erfarenheter från andra branscher

Inom andra branscher där valideringsmodeller finns etablerade och där tjänster upphandlas på entreprenad ställs det idag vid upphandlingen krav på att den personal som anbudsgivaren tillhandahåller ska vara validerad redan vid uppdragets start eller kunna uppvisa en validering inom viss tid från uppdragets start, d v s att validering sker under uppdragets genomförande. Exempel på detta finns inom trädgårdsbranschen.

Trädgårdsnäringens Centrala Yrkeskommitté (TCYK) har en branschvalideringsmodell som är framtagen med samma metodik som den som gäller för avfallshantering och återvinning. Här har beställare i upphandlingar av utemiljöarbeten ställt krav på att leverantörens personal ska uppvisa intyg på vissa givna delar inom en viss tid. Ett exempel är fastighetsbolaget Poseidon i Göteborg som ställer krav på att 80 procent av den offererade personalen inom 2 år från uppdragsstart ska ha vad som är definierat som ”yrkesbevis 1” på en grundläggande nivå och vissa nyckelpersoner/arbetsledare ska ha yrkesbevis på en högre nivå inom kortare tid eller från uppdragets start.

2. Valideringsprocessen i korthet

En validering för yrkesbevis för ÅVC-medarbetare och chaufförer av renhållningsbil tar i effektiv tid cirka 2–3 arbetsdagar. Det handlar om ett antal teoretiska frågor som kan besvaras digitalt, analogt på papper eller genom att en yrkesbedömare intervjuar.

Praktiska moment som ska utföras observeras och dokumenteras. Valideringen genomförs i regel parallellt med det löpande arbetet under en längre tidsperiod. Tiden varierar med hänsyn till verksamhetens art och tillgänglig kapacitet i form av yrkesbedömare med mera. Några organisationer har genomfört validering av 40-tal medarbetare inom en 12 månaders period.

För genomförandet krävs en utbildad yrkesbedömare, tillgång till OCN-databasen samt utbildade kvalitetssäkrare.

Uppgifter om tid och kostnad för olika moment finns beskrivet hos Kompetenskansliet i en generell prislista och ett kalkylverktyg. Kalkyleringen av tidsåtgång per individ för valideringen utgår från antalet bedömningskriterier (frågor och praktiska moment) som finns i respektive yrkesprofil och en schablonmässig erfarenhetsbaserad tidsuppskattning.

Till detta kommer tid för yrkesbedömaren som kan uppskattas var lika som för individen som valideras. Vidare tillkommer viss tid för planering, kvalitetssäkring, uppföljning och möjliga kompletterande insatser för lärande och utbildning. En kostnad finns också för utbildning av yrkesbedömare och för tillgång till IT-stöd för validering. Offert på utbildning och stödtjänster av olika slag kan fås från Kompetenskansliet. Det finns möjlighet för såväl beställare som anbudsgivare att inhämta offert i samband med en specifik upphandling.

Mer information och länk till Sobonas Kompetenskansli finns i kapitel 5.

3. Kompetenskrav vid upphandling

3.1 Kompetenskrav i Avfall Sveriges upphandlingsmallar

I Avfall Sveriges mallar för upphandling av avfallshämtning respektive drift av återvinningscentral finns sedan tidigare vissa krav på kompetens, bland annat krav på att den personal som ingår i uppdraget ska ha genomgått vissa av Avfall Sveriges kurser samt besitta vissa grundläggande kompetenser och viss erfarenhet.

Anbudsgivaren förutsätts stå för de kostnader som är förknippade med dessa kompetens- och utbildningskrav.

Dessa krav kan i princip kvarstå som baskrav från start så som de är formulerade idag.

3.2 Kompetenskrav enligt valideringsmodellen

Om kommunen vill ställa krav på validering enligt branschvalideringsmodellen och dess kvalitetssäkringsmetodik behöver upphandlingsunderlaget kompletteras med krav på att personalen inom viss tid också ska kunna uppvisa ett formellt yrkesbevis. I bilagor till Avfall Sveriges upphandlingsmallar för avfallshämtning och drift av återvinningscentral finns förslag på skrivningar för kompetenskrav enligt valideringsmodellen. Komplettera era upphandlingsdokument med valda texter.

Beställaren behöver bedöma och fastställa vilka yrkesprofiler som är aktuella och inom vilken tid som validering ska ha genomförts. Det måste avgöras utifrån den specifika upphandlingssituationen. Omfattningen av kravet och takten för genomförandet kan variera. Det kan tänkas att krav ställs på att vissa nyckelpersoner eller visst antal personer eller andel av arbetsstyrkan ska kunna uppvisa ett yrkesbevis inom en kortare tidshorisont än övriga. Detta liknar det upplägg som finns i upphandlingsmallen för drift av återvinningscentraler där krav kan ställas på att minst en person per ÅVC ska ha utbildning för att hantera farligt avfall.

I branschvalideringsmodellen för Avfallshantering och återvinning finns moduler som täcker in olika kompetensområden och hur dessa konkret kommer till uttryck som läranderesultat. Yrkesprofilerna består i regel av tre olika block:

- Teknisk sakkunskap
- Medarbetarskap, service, bemötande
- Arbetsmiljö och säkerhet.

För ett fullvärdigt yrkesutövande krävs samtliga moduler. En stark rekommendation är därför att i första hand utgå från att komplett yrkesbevis ska finnas.

För säsongsanställda och vikarier kan det möjligen diskuteras om kompetensintyg på vissa valda delar kan vara tillräckligt.

I bilaga 1 finns exempel på vad som ingår i yrkesprofilerna Chaufför renhållningsbil och Återvinningsarbetare ÅVC.

3.3 Kompetenskrav inom avfallshantering

Vid upphandling av avfallshämtning och drift av återvinningscentraler kan kraven på kompetens utformas på olika sätt. I projektet har tre olika kravnivåer diskuterats:

- A. **Detaljerade krav** – Beställaren anger exakt vilka roller som ska finnas, hur många, vilken kompetens de ska ha och när detta ska vara på plats.
- B. **Mellanvariant** – Beställaren anger en önskad nivå på kompetensen, och leverantören redogör för hur den tänker uppfylla detta.
- C. **Öppna krav** – Leverantören beskriver själv vilken personal och kompetens som erbjuds, samt hur och när den valideras under uppdraget.

De tre alternativen innebär olika krav på dokumentation och olika utmaningar i utformning av förfrågningsunderlag, anbud och utvärdering. I alla fall är det viktigt att beställaren kan bedöma leverantörens förmåga att faktiskt leverera den kompetens som krävs, och att leverantören ger en trovärdig plan för hur kompetensen ska säkerställas och valideras.

3.4 Rekommenderade krav

Alternativ A med detaljerade krav är att föredra och bör vara ett huvudalternativ då detta ger en ökad tydlighet och en enhetligare och enklare anbudsutvärdering. Beställaren kan välja att ange tidsramen som ett absolut krav eller som en gräns, och premiera leverantörer som kan uppfylla valideringen tidigare. Kraven kan gälla specifika moduler eller fullständiga yrkesbevis, och omfattar även underentreprenörer. Anbudet ska visa att kompetensen finns på plats från start, eller kan säkerställas inom angiven tid. Leverantören ska förbinda sig att följa branschens kvalitetsmetodik och, om beställaren kräver det, lämna en plan för validering vid kontraktstecknande. Planen ska visa leverantörens kapacitet i form av yrkesbedömare, handledare och kvalitetssäkring. Arbetssättet för validering bedöms som ett kvalitetskriterium i utvärderingen.

Vid personalbyten ska ny personal valideras inom den tidsram som beställaren och leverantören kommer överens om.

Alternativ B, mellanvarianten kan vara en ”mjukare” väg in i etablering av en ökad tillämpning av att använda branschvalideringsmodellen som riktmärke för önskvärd kompetens inom branschen. Utvärderingen blir dock mer komplex än i alternativ A.

Beställaren anger att validering ska ske enligt branschvalideringsmodellen för avfallshantering och återvinning, eftersom det bedöms nödvändigt för att uppdraget ska utföras på ett tillfredsställande sätt. Samtidigt ges anbudsgivaren möjlighet att beskriva i vilken omfattning och inom vilken tidsram de kan uppfylla kravet.

Vid utvärderingen bedöms hur väl anbudsgivarens lösning motsvarar beställarens önskemål. Då vägs både skillnader i ambitionsnivå och anbudsgivarens förmåga att faktiskt leva upp till sina utfästelser in.

Alternativ C med öppna krav rekommenderas inte då det innebär stora utmaningar i fråga om en möjlig flora av olikartade anbud och en hög grad av komplexitet i fråga om anbudsutvärdering.

4. Utvärdering av anbud

I upphandlingsmallarna beskrivs hur prövning, kvalificering, utvärdering, antagande av anbud och tilldelning av kontrakt sker.

Det ska tydligt framgå hur anbuderna kommer att utvärderas och att tilldelningskriterierna är så klart formulerade att alla anbudsgivare tolkar dem på samma sätt.

För enkelhetens skull kan vi säga att anbud bedöms utifrån två kriterier: pris och kvalitet.

Kvalitetskriteriet beskrivs i förfrågningsunderlaget och kan bestå av flera delar. Kontrakt kan tilldelas både utifrån pris och kvalitet, och balansen mellan dessa är ofta komplex.

Krav kan formuleras som:

- **Obligatoriska krav** – så kallade ”ska-krav”, som en tröskel som måste uppfyllas för att anbudet ska gå vidare till utvärdering.
- **Bedömningskriterier** – används för att jämföra anbud

När viktade kriterier används vägs de samman med pris, och vikternas totala summa ska alltid bli 100 procent.

Vid anbudsutvärdering är det en generell utmaning hur relationen mellan pris och kvalitet ska värderas och viktas. Detta kan ju i princip röra sig på en skala från 0–100 procent för respektive faktor. Exempelvis 70 procent pris och 30 procent kvalitet - eller tvärtom!

Vilka faktorer som ska ingå som kvalitetskriterier är också en fråga i sig. Vad är av avgörande betydelse i den aktuella upphandlingen?

Då vi talar om att i upphandlingen ställa kompetenskrav som ska uppnås av anbudsgivaren till en viss nivå och omfattning inom en viss tidsrymd kan kvalitetsgrunderna i princip delas upp i tre olika delar:

- kompetensnivån i sig, det vill säga krav på yrkesbevis eller kompetensintyg (K1)
- tiden inom vilken den givna kompetensnivån ska uppnås (K2)
- arbetssätt eller metod för hur det kan säkerställas och kvalitetssäkras att den givna kompetensnivån uppnås inom den givna tiden (K3).

Om dessa kvalitetskriterier kan specificeras och ”låsas” av beställaren så att de utgör obligatoriska krav underlättas anbudsutvärderingen. Då behöver nivån på kompetens respektive tidsrymd vara given och tvingande och arbetssättet och metoden för valideringen förbestämd. Då blir priset den avgörande faktorn vid anbudsutvärderingen och tilldelningen.

Om anbudsgivare kan föreslå olika nivå och omfattning på kompetens och inom vilken tid detta avses uppnås samt även ha olika upplägg för arbetssätt och metoder för att kunna uppnå detta, blir anbudsutvärderingen en mycket mer komplex och svårare utmaning.

De tre kvalitetskriterierna har också en viss relation till varandra. Att uppnå en viss kompetensnivå inom en viss tid ställer krav på kapacitet att kunna validera. Här behövs till exempel tillgång till utbildade yrkesbedömare och kvalitetssäkrare. Tid behöver avsättas för olika moment i valideringen, vissa externa resurser och tjänster behöver kunna avropas.

Utvärdering med alternativ A – detaljerade krav

Givet att beställaren, enligt alternativ A, definierar och låser kraven i fråga om kompetensnivån, tiden och metoden som ska användas för valideringen så kan dessa krav anses vara obligatoriska ”ska-krav”. Det utslagsgivande vid anbudsutvärderingen blir priset.

I förfrågningsunderlaget kan man hänvisa till branschvalideringsmodellen och beskriva dess innehåll, struktur, kvalitetssäkring samt utfärdande av kompetensintyg och yrkesbevis.

Det kan vara bra att hålla ett informationsmöte för potentiella anbudsgivare, där de får nödvändig information om modellen och tillgängligt underlag.

Eftersom kraven är nya är tidplanen för upphandlingen viktig. Anbudsgivarna behöver tillräcklig tid för att förstå vad kraven innebär och hur de kan uppfylla dem i sina anbud och i genomförandet av uppdraget.

Utvärdering med alternativ B – Mellanvarianten

I alternativ B behöver anbudsutvärderingen ta hänsyn till olikheter i nivå och takt på genomförandet av valideringen som anbudsgivarna beskriver. Det måste då tas ställning till hur detta ska värderas och jämföras, poäng- och/eller prissättas.

När anbudsgivare kan föreslå olika nivåer och tidsramar blir utvärderingen mer komplex. De tre kvalitetskriterierna hänger dessutom ihop. Att nå en viss nivå inom en viss tid kräver kapacitet att validera. Frågan är om en anbudsgivare som lovar snabbare resultat faktiskt har resurser att klara det.

Ett alternativ kan vara att beställaren sätter en poängskala för de olika kvalitetskriterierna så att helheten speglar kvaliteten. Ett annat är att ”låsa” vissa kriterier. Till exempel kan K1 (kompetensnivån) låsas, medan K2 (tidsramen) lämnas öppen för anbudsgivarna att visa sin kapacitet. Även K3 (arbetssätt och metod) kan låsas.

Om K1 och K3 ses som obligatoriska krav återstår K2 (tid) och pris som grunder för utvärdering.

Frågor för beställaren att ta ställning till blir då:

- Hur mycket mer värt är det att nå en viss kompetensnivå snabbare?
- Vilken betydelse har det för uppdraget?
- Ska jämförelsetal användas mellan anbud?
- Ska incitament införas, till exempel bonus för snabbare resultat eller vite för långsammare genomförande?
- Hur ska kvalitet vägas mot pris?

Utvärdering med alternativ C – Öppna krav

Alternativ C med öppna krav beskrivs inte eftersom den inte rekommenderas på grund av stora utmaningar i fråga om en möjlig flora av olikartade anbud och en hög grad av komplexitet i fråga om anbudsutvärdering.

5. Läs mer

För att såväl beställare som anbudsgivare ska kunna bilda sig en uppfattning om vad kompetenskrav relaterat till branschvalidering innebär och kunna omsätta och tillämpa detta vid en upphandling behöver bägge parter ha tillgång till ett så tydligt och lättillgängligt informationsunderlag som möjligt.

Hos Sobonas kompetenskansli finns underlag som beskriver innehållet i branschvalideringsmodellen och hur validering går till, bland annat:

- Kalkylark för att beräkna tidsåtgång och därmed även kostnad för valideringen
- Tjänster inom branschvalidering med prislista
- Uppstart och stöd för valideringsleverantörer
- Utbildning för nyckelroller inom branschvalidering
- Återvinningsarbetare ÅVC – kompetensstandard. Version 2.0
- Chaufför – renhållningsbil – kompetensstandard. Version 2.0.

Underlagen, i sin senaste version, finns tillgängliga via nedan länk:

www.sobona.se/branschvalidering

6. Om PM:et

Detta PM har, på uppdrag av Avfall Sverige, tagits fram av Thomas Nylund, som är knuten till Kompetenskansliet som konsult för utveckling och kvalitetssäkring av branschvalidering. Thomas Nylund är ordförande i det nationella råd som har ett övergripande ansvar för kvalitetssäkringen av Sobonas branschvalideringsmodeller.

I arbetet med att ta fram detta PM och förslag till skrivningar i upphandlingsmallarna har deltagare från följande organisationer medverkat: Värmdö kommun, Nacka Vatten och Avfall, Stockholm Vatten och Avfall, Södra Smålands Avfall och Miljö, MittSverige Vatten & Avfall samt Avfall Sverige.

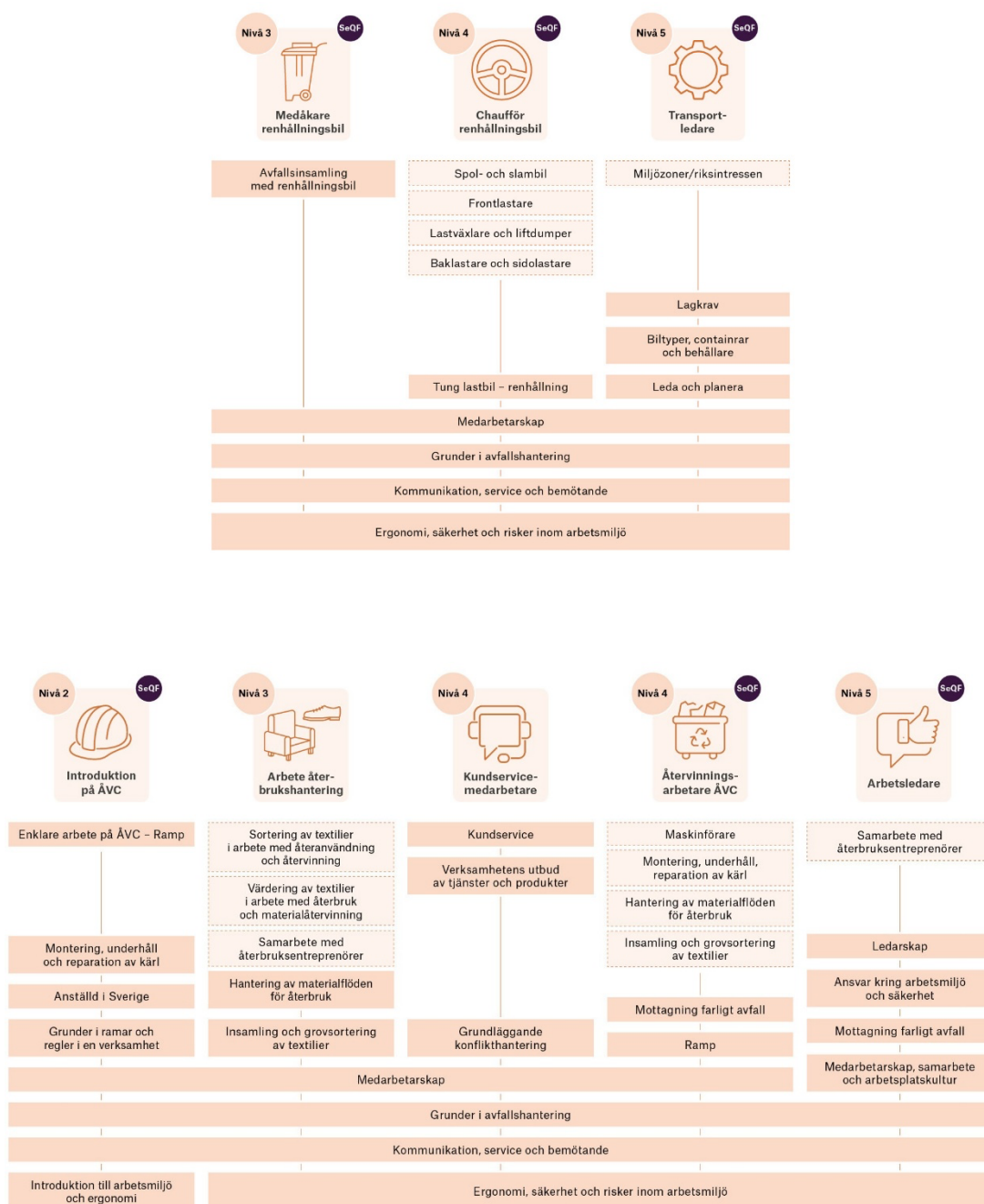
Vid frågor om Avfall Sveriges upphandlingsmallar och övergripande frågor om PM:et kontakta Avfall Sveriges seniora rådgivare för upphandlingsfrågor Jenny Westin, jenny.westin@avfallsverige.se eller telefon 040-35 66 15.

Vid frågor om sakinnehåll och branschvalideringsmodellen kontakta Thomas Nylund, thomas@effen.se eller telefon 070-312 00 77.

Bilaga 1 Checklista för beställare – frågor att ta ställning till

Att ställa kompetenskrav vid upphandling med stöd av branschvalideringsmodellen

1. Vilka yrkesprofiler i branschvalideringsmodellen för Avfallshantering och återvinning är kopplade till de tjänster som ni upphandlar?

2. Vilka grundläggande kompetenskrav är viktiga för er och som bör finnas på plats från start?

Det ideala vore att yrkesbevis kan krävas och uppvisas från start.

Branschvalideringsmodellen är dock ännu inte fullt ut etablerad hos alla aktörer i branschen.

I Avfall Sveriges upphandlingsmallar finns krav formulerat om Avfall Sveriges kurser samt krav på språk, datorvana, viss tids erfarenhet av liknande uppdrag m m.

3. Inom vilken tid är det angeläget för er att den personal som entreprenören erbjuder kan uppvisa yrkesbevis?

4. Inom vilken tid är det rimligt att entreprenören kan ha kapacitet att validera sin personal till önskad nivå?

Det ligger naturligtvis ett värde i att så snabbt som möjligt ha en adekvat kompetens för uppdraget på plats och säkerställd.

En validering till komplett yrkesbevis för Återvinningsarbetare ÅVC eller Chaufför renhållningsbil bedöms i genomsnitt, baserat på hittillsvarande erfarenheter, ta cirka 2–3 dagar i anspråk i effektiv tid. En tumregel är ca 8 minuter per bedömningskriterium. I regel genomförs valideringen modul för modul och vad gäller de praktiska momenten i pågående produktion.

Beräkningsmall finns.

Tidsrymden som ställs upp som krav i upphandlingen kan behöva ta hänsyn till uppdragets omfattning över tid och antalet medarbetare som det rör sig om samt den kapacitet som entreprenören kan bedömas ha för att genomföra valideringen på ett kvalitetssäkrat sätt.

För t.ex ett uppdrag inom avfallshämtning som i regel sträcker sig över minst fem år med option på ytterligare 2 år med hänsyn till avskrivningstider på fordon torde det vara rimligt att ställa krav på att validering av all personal ska vara genomförd inom 12–18 månader.

Kompleta yrkesbevis bör eftersträvas men i vissa fall kan behov finnas att ange en prioritering av att vissa moduler behöver säkerställas före andra och finnas validerade i viss omfattning. T ex att det på varje ÅVC ska finnas personal som har validerats på modulen Mottagning av farligt avfall.

5. Hur ska vi följa upp valideringen?

En punkt som kan fogas till dagordningen för regelmässiga uppföljningsmöten av entreprenaden är hur valideringen fortskrider.

6. Hur ska kraven formuleras?

Kompetenskraven i upphandlingen kopplat till branschvalideringsmodellen bör formuleras så tydligt som möjligt. I bilagor till Avfall Sveriges upphandlingsmallar för avfallshämtning och drift av återvinningscentral finns förslag på skrivningar för kompetenskrav enligt valideringsmodellen.

Exempel på möjlig detaljerad specificering av kompetenskrav vid upphandling

Roller	Krav på kompetens	Omfattning och tidsramar <i>(tänkbara exempel)</i>
Transportledare	Yrkesbevis "Transportledare inom avfallshantering och återvinning" <u>Vid start:</u> minst 2 års erfarenhet	Yrkesbevis ska kunna uppvisas inom 3 mån från uppdragsstart.
Chaufför renhållningsbil Tung lastbil + övriga fordonstyper	Yrkesbevis "Chaufför renhållningsbil" <u>Vid start:</u> Avfall Sveriges webbkurs "Certifierad sophämtare"	Yrkesbevis ska kunna uppvisas inom 18 mån från uppdragsstart
Återvinningsarbetare ÅVC	Yrkesbevis Återvinningsarbetare ÅVC" <u>Vid start:</u> Webbkurs: "ÅVC-körkortet" Kurs: "Personal vid ÅVC"	Yrkesbevis ska kunna uppvisas inom 12 mån från uppdragsstart för Y st personer och inom Y mån för Z st personer
Återvinningsarbetare ÅVC Farligt avfall	Återvinningsarbetare ÅVC" <u>Vid start:</u> Webbkurs: "ÅVC-körkortet" <u>Kurser:</u> "Personal vid ÅVC" "Hantering av hushållens farliga avfall vid ÅVC"	Yrkesbevis ska kunna uppvisas inom 6 mån från uppdragsstart för Y st personer.
Yrkesbedömare OCN-metoden	Bedömarutbildning OCN Kompetenskansliet	Ska ha genomgått innan uppdragsstart

7. Krav på valideringsprocessen

Ett krav behöver också formuleras i upphandlingen att entreprenören ska genomföra valideringen i enlighet med den kvalitetsmanual som finns framtagna och fastställd för branschvalideringsmodellen. Det innebär bl. a. att det ska finnas en utbildad yrkesbedömare och en kvalitetssäkringskedja med s k Intern kvalitetssäkrare (IK) och en extern kvalitetssäkrare (EK) som gör en granskning innan yrkesbevis kan utfärdas.

8. Vad kostar det?

Valideringen syftar till att säkerställa en leverans som lever upp till alla de krav som kan ställas på ett gott utförande av uppdraget i linje med såväl verksamhetens mål och ambitioner som att kunna leva upp till alla krav i gällande lagstiftning och övergripande miljömål. Risk för kvalitets-bristkostnader ligger i den andra vågskålen.

Valideringen kräver naturligtvis en insats av entreprenören. Det behöver finnas kapacitet i form av en eller flera utbildade yrkesbedömare och några medbedömare. Personal som genomgår validering måste för vissa moment tas ur produktion för att svara på teoretiska frågor m m. Valideringen kan också ge vid handen att kompletterande kompetensutvecklingsåtgärder kan behövas.

Schablonmässigt kan tidsåtgången grovt beräknas till 2–3 dagar per person som ska valideras och för enkelhetens skull kan motsvarande tid beräknas för yrkesbedömarens insats.

Kostnader som tillkommer är tillgång till IT-stöd för valideringen, utbildningskostnad för yrkesbedömare, råd och stöd för planering och uppstart m m samt kvalitetssäkring och utfärdande av yrkesbevis. Prislista över valideringstjänster finns hos Kompetenskansliet vid Sobona. En offert med utgångspunkt från innehållet och omfattningen i det aktuella uppdraget kan också fås från Kompetenskansliet. Detta gäller såväl beställaren som anbudsgivaren.

En offert som beställaren inhämtar kan läggas som bilaga till upphandlingsdokumenten för att ge anbudsgivarna samma förutsättningar att utgå ifrån.

9. Vilket underlag ska vi lägga med i upphandlingsdokumenten eller hänvisa till?

Följande underlag och informationsmaterial, i sin senaste version, kan tillhandahållas från **Kompetenskansliet**²:

- Rådgivning vid upphandling utifrån yrkesprofiler
- Offert från Kompetenskansliet för det specifika uppdraget
- Yrkesprofiler och branschvalidering. Ett sätt att synliggöra kompetens. Broschyr.
- Tjänster inom branschvalidering 2025. Broschyr med prislista.

² www.sobona.se/branschvalidering

- Förankring vid införande av branschvalidering. Broschyr.
- Kunskap och föreläsningar om branschvalidering. Broschyr
- Utbildningar för nyckelroller inom branschvalidering. Broschyr
- Uppstart och stöd för valideringsleverantörer. Broschyr.
- Återvinningsarbetare ÅVC – kompetensstandard. Version 2.0
- Chaufför – renhållningsbil – kompetensstandard. Version 2.0.
- Yrkesprofiler och branschvalidering inom avfallshantering och återvinning. Kvalitetshandbok, Version 2.0.

Följande underlag och informationsmaterial kan fås från **Avfall Sverige**³:

- Upphandlingsmall Avfallshämtning
- Upphandlingsmall drift av återvinningscentral

10. Hur ska vi hantera anbudsutvärdering och kvalitetskriterier?

Vi kan utgå från tre kvalitetsgrunder:

- Kvalitet 1. Kompetensnivå: Krav på yrkesbevis enligt branschvalideringsmodellen
- Kvalitet 2. Tidsrymd inom vilken denna kompetensnivå uppnås. Vad beställaren med hänsyn till uppdragets art och omfattning ställer som krav.
- Kvalitet 3. Arbetssätt och metoder för att uppnå den beskrivna nivån inom den givna tiden samt för att bibehålla den och eventuellt även utveckla kompetensen vidare. Krav på att leverantören tillämpar branschvalideringsmodellens kvalitetsprocess.

Givet att dessa tre kvalitetskrav ställs som obligatoriska ska-krav så kan anbudutvärderingen förenklas till att fokusera på priset.

Om något ska lämnas öppet för anbudsgivaren så torde det i så fall ligga närmast till hands att det kan gälla tidsrymden (K2) inom vilken yrkesbevis avses uppnås. Det lämnar mer öppet för anbudsgivaren att föreslå detta utifrån en bedömning av sin kapacitet för att genomföra valideringen. Det ställer dock då också krav på beställaren att ange en skala för värdering av att yrkesbevis i viss omfattning uppnås tidigare under uppdragets gång. Ju tidigare desto mer värt – men frågan är hur mycket mer värt?

³ <https://www.avfallsverige.se/for-medlemmar/vagledning-och-stod/upphandlingsmallar/>